

TEMATY PRAC KONKURSOWYCH 2026

TYGODNIE 27 - 39

Numer tygodnia	Seria pytania	TYTUŁ	Data	Opis
27	1	POWTÓRNY POGRZEB KAZIMIERZA WIELKIEGO	8 VII 1869	Na Wawelu odbył się uroczystości powtórnego pogrzebu króla Kazimierza Wielkiego. Szczątki ostatniego polskiego monarchy z dynastii Piastów zostały odkryte w atmosferze wielkiej sensacji w czerwcu 1869 roku. Między innymi moment otwarcie grobu uwiecznił na swoim płótnie mistrz Jan Matejko, który wraz z archeologiem Józefem Łepkowskim uczestniczył w tym wydarzeniu. Również Stanisław Wyspiański zainspirowany odkryciem grobu oraz pogrzebem zaprojektował witraż oraz napisał rapsod poświęcony wielkiemu władcy.
27	2	Dzień polskiego osadnictwa w Argentynie - Día del Colono Polaco	8 VII 1897	Día del Colono Polaco to jedyne takie na świecie święto honorujące polską emigrację i osadnictwo. 8 czerwca 1897 r. czternaście polskich rodzin wpłynęło na statku do portu w Buenos Aires I choć dzień ten jest od 1995 r. świętowany w Argentynie jako święto państwowe, to nie byli to pierwsi Polacy, którzy w zorganizowanej grupie osiedlili się na ziemi argentyńskiej. Podróż Polaków do Misiones – jak wyglądało życie Polaków w Argentynie na początku XX wieku? Na przełomie XIX i XX wieku w ramach programu imigranckiego Argentyny pierwsze statki z pełnymi nadziei imigrantami z Polski i Ukrainy dobijały do Buenos Aires, skąd przybyszów czekała dalsza przeprawa rzeką Parana (dróg nie było) do prowincji Misiones, w której nie było nic poza dziką dżunglą. Misiones leży na północnym końcu Argentyny, pomiędzy Paragwajem i Brazylią, w wilgotnej strefie podzwrotnikowej.
27	3	BITWA POD KOSTUCHNIÓWKĄ	4 VII 1916	Po kilkugodzinnym ostrzale artyleryjskim na pozycje bronione przez Polaków pod Kostuchniówką uderzyły wielokrotnie silniejsze oddziały rosyjskie dowodzone przez gen. Aleksieja Brusilowa. Rozpoczęła się największa i najbardziej krwawa bitwa Legionów Polskich. Dzięki zapalczywemu oporowi legionistów, kosztującymi ich 2000 zabitych, rannych i zaginionych żołnierzy wojska państw centralnych zdołały się wycofać i przegrupować. Waleczność Polaków zaowocowała m.in. skłonieniem się słabnących Niemiec i Austro-Węgier do deklaracji wskrzeszenia Królestwa Polskiego.

27	4	III POWSTANIE ŚLĄSKIE	5 VII 1921	Wystąpienie zbrojne trwające od 2/3 maja do 5 lipca 1921 r., mające na celu przyłączenie Górnego Śląska do Polski. Ostatnie z trzech powstań śląskich.
27	5	UWIEŻENIE DZIAŁACZY OPOZYCJI	6 VII 1934	Polskie władze uwięziły czołowych działaczy, zdelegalizowanego miesiąc wcześniej, Obozu Narodowo-Radykalnego. Wśród nich znaleźli się: Zygmunt Dziarmaga, Władysław Chackiewicz, Jan Jodzewicz, Edward Kemnitz, Bolesław Piasecki, Mieczysław Prószyński, Henryk Rossman, Włodzimierz Szarnbachowski i Bolesław Świderski. Byli oni pierwszymi więźniami nowo utworzonego Miejsca Odosobnienia w Berezie Kartuskiej na Polesiu.
27	6	EWAKUACJA BRYGADY STRZELCÓW	2 VII 1940	Ostatnie oddziały Brygady Strzelców Karpackich opuściły kontrolowaną przez Francuzów Syrię, po tym jak armia Lewantu uznała zwierzchnictwo proniemieckich władz Vichy. Polscy żołnierze, pomimo francuskiej groźby rozbrojenia, ewakuowali się wraz ze sprzętem do brytyjskiej Palestyny. Jak wspominał ich dowódca płk. Stanisław Kopański, Brytyjczycy spodziewali się przejścia tysięcy Francuzów zorganizowanych w oddziały i kilkuset niezorganizowanych Polaków, a rzeczywistość przedstawiła im obraz wręcz odwrotny.
27	7	POLSCY PIŁKARZE ZDOBYWAJĄ BRAZ W MONACHIUM	7 VII 1974	W Monachium zakończyły się X Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej. Kierowana przez Kazimierza Górskiego polska drużyna po pamiętnym „mecz na wodzie”, w którym uległa gospodarzom, oraz zwycięstwie nad canarinhos zajęła III miejsce. Królem strzelców mundialu w RFN został polski reprezentant Grzegorz Lato.
27	8	Umiera Antoni Słonimski	4 VII 1976	Przypadająca w 2025 r. 130. rocznica urodzin. 2025 – rokiem tego wybitnego poety, pisarza, tłumacza i publicysty. „Jako prezes Związku Literatów Polskich wykorzystywał swoją pozycję do walki o prawa materialne twórców i bronił wolności słowa”, a jego „List 34” z 1964 roku był pierwszym w powojennej Polsce wspólnym protestem intelektualistów przeciwko komunistycznym represjom w PRL.
27	10	POLSKI PRZEMYSŁ – DEBIUT JSW NA GIEŁDZIE	6 VII 2011	JSW debiutowała na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

27	11	POLSCY OLIMPIJCZYCY	xx xx xxxx	Ogólne podsumowanie sukcesów Polaków
28	1	BITWA POD GRUNWALDEM	15 VII 1410	Na polach Grunwaldu wojska polsko-litewsko-ruskie, dowodzone przez króla Władysława Jagiełłę, pokonały siły Zakonu Krzyżackiego wspierane przez kwiat rycerstwa zachodnioeuropejskiego.
28	2	URODZIŁ SIĘ MALARZ JACEK MALCZEWSKI	15 VII 1854	W Radomiu urodził się jeden z najwybitniejszych i najbardziej rozpoznawalnych polskich malarzy, uczeń Jana Matejki, Jacek Malczewski. Jego twórczość cechowała się zamiłowaniem do romantyzmu, symbolizmu, mitologii ludowej i polskości. Jako profesor krakowskiej ASP mawiał do swoich wychowanków: malujcie tak, aby Polska zmartwychwstała.
28	3	WODOWANIE ORP WICHER 1928	10 VII 1928	We francuskiej stoczni w Blainville spuszczone na wodę kadłub zamówionego przez Polskę niszczyciela ORP „Wicher”. Był on pierwszym nowoczesnym okrętem II RP.
28	4	Polscy lotnicy w Bitwie o Anglię	10 VII 1940	W lotniczej bitwie o Anglię wzięło udział 144 polskich pilotów, walczących zarówno w polskich dywizjonach myśliwskich i bombowych, jak i w jednostkach brytyjskich – 29 z nich poległo w czasie walk. Między lipcem a październikiem 1940 roku polscy lotnicy zestrzelili 170 samolotów przeciwnika, a 36 poważnie uszkodzili. Polscy piloci myśliwscy walczący w bitwie o Anglię zapisałi niezwykle chlubną kartę w dziejach naszego lotnictwa.

28	5	LIST DO SIKORSKIEGO	12 VII 1940	Przetrzymywany w obozie odosobnienia w Szkocji, przedstawiciel zwalczanego po klęsce wrześniowej obozu sanacyjnego, gen. Stefan Dąb-Biernacki napisał list, w którym skrytykował politykę, decyzje wojskowe oraz uległość względem aliantów gen. Władysława Sikorskiego. Zarzucając mu liczne zaniechania pisał do swojego adwersarza: władzę, którą Pan, Panie Premierze, otrzymał, zużył Pan nie na pozytywną budowę Armii Polskiej i obronę interesów Państwa Polskiego, armii i społeczeństwa, lecz na walkę osobistą, niszczenie całego dorobku Państwa, osiągniętego przed wojną i w czasie wojny, poszedł Pan, Panie Premierze, w pełni po linii negacji i odrzucenia absolutnie wszystkiego, co tylko było zrobione przed Panem.
28	6	WYZWOLENIE WILNA PRZEZ AK	13 VII 1944	Po kilkudniowych zażartych walkach toczonych przeciw Niemcom w ramach operacji „Ostra Brama”, na wieży zamkowej w Wilnie zatknięto biało-czerwoną flagę. Sukces został osiągnięty dzięki ofiarności żołnierzy Wileńskiego i Nowogródzkiego Okręgu AK, wspartych przez oddziały frontowe Armii Czerwonej. Jednakże pomimo początkowej postawy sowieckie wojska okazały się nieść na swoich bagnietach kolejną okupację i zniewolenie. Wymownym symbolem tragicznego końca powstania wileńskiego było podstępne aresztowanie dowódcy operacji „Ostra Brama” ppłk Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka”.
28	7	Maria Pawlikowska-Jasnorzewska	9 VII 1945	9 lipca 2025 roku przypada 80. rocznica śmierci jednej z największych polskich poetek – Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej. Twórczość urodzonej w Krakowie wnuczki, córki i siostry wielkich Kossaków od lat jest obiektem badań największych autorytetów skupionych przy Instytucie Badań Literackich w Warszawie. Poświęcono Jej sześć książek biograficznych, kilkanaście dokumentów radiowych i telewizyjnych, a Jej życie stało się kanwą sztuk teatralnych.
28	8	Pomnik Władysława Jagiełły w Central Park w Nowym Jorku	15 VII 1945	Pierwszy pomysł ustawienia pomnika sięga roku 1910 i miał zostać wystawiony przez Polonię amerykańską na 500-lecie bitwy pod Grunwaldem. Pomysł został ponownie podjęty w 1937 z zamiarem zrealizowania go specjalnie dla ozdoby polskiego pawilonu na Światową Wystawę w Nowym Jorku w 1939. Na skutek wybuchu II wojny światowej pomnik nie powrócił do Polski i w lipcu 1945 został подарowany miastu Nowy Jork przez Komitet Pomnika Króla Jagiełły (King Jagiello Monument Committee) i ustawiony w Central Parku przy współudziale m.in. ostatniego konsula II Rzeczypospolitej w Nowym Jorku, Kazimierza Krasickiego.
28	9	Urodził się Emilian Kamiński	10 VII 1952	W Warszawie urodził się Emilian Kamiński, aktor, śpiewak, reżyser teatralny, przez wiele lat związany z warszawskim Teatrem Ateneum, założyciel Teatru Kamienica; wystąpił m.in. w filmach „Akcja pod Arsenalem”, „Bez miłości”, „Szaleństwa panny Ewy”, „Trzy stopy nad ziemią”, „U Pana Boga w ogródku”, a także w serialu „M jak miłość”.

28	10	Powstaje polska firma Dr Irena Eris	xx xx 1983	Firmę założyła w 1983 roku farmaceutka Dr Irena Szotomicka Orfinger wraz z mężem Henrykiem Orfingerem, zaczynając od jednego kremu w niewielkim laboratorium w Piasecznie. Marka specjalizuje się w produkcji kosmetyków pielęgnacyjnych i luksusowych oraz pro
28	11	POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ – JERZY BUZEK PRZEWODNICZĄCYM PE	14 VII 2009	Podczas 31. posiedzenia, 8 października 2021 r., Senat X kadencji przyjął rezolucję o miejscu Polski w Unii Europejskiej. Senatorowie wyrazili w niej przekonanie, że Konstytucja RP i prawo UE nie stoją w sprzeczności, a odnosząc się do tych samych wartości – wolności, godności jednostki, solidarności społecznej i rządów prawa – uzupełniają się. „Tak długo, jak Rzeczpospolita Polska (...) jest członkiem Unii Europejskiej, prawo europejskie winno być w naszym kraju przestrzegane” – czytamy w dokumencie.
29	1	KORONACJA WŁADYSŁAWA III WARNEŃCZYKA	17 VII 1440	W katedrze w Białogrodzie Królewskim (obecnie Székesfehérvár) odbyła się koronacja szesnastoletniego króla Polski, Władysława III na króla Węgier. Jako I. Ulászló został zmuszony do podjęcia walki z opozycją związaną z wdową po jego poprzedniku. Następnie stanął na czele dwóch wypraw mających powstrzymać ekspansję Imperium Osmańskiego w Europie. Końcem krótkiego i burzliwego panowania była bitwa pod Warną, podczas której młody władca poległ, zyskując przydomek Warneńczyka.
29	2	INSUREKCJA KOŚCIUSZKOWSKA	22 VII 1794	Już 22 lipca 1794 Katarzyna II oznajmiała Prusom i Austrii, że: „nadszedł czas aby trzy dwory podjęły kroki nie tylko dla ugaszenia ostatniej iskrzy pożaru, który wybuchł w sąsiednim kraju, lecz także dla zapobieżenia, aby kiedykolwiek jeszcze z popiołów powstał nowy płomień.”
29	3	POWSTANIE W KRAKOWIE	18 VII 1850	Doszło do wybuchu pożaru w Krakowie, który zniszczył kościoły i klasztory oo. Franciszkanów i Dominikanów, kilka pałaców, w tym Pałac Biskupi z cennymi zbiorami sztuki oraz 153 inne budynki.

29	4	ROMUALD TRAUGUTT – SKAZANY NA KARĘ ŚMIERCI	19 VII 1864	Audytoriat Polowy wydał wyrok. Traugutt został zdegradowany i skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano przez powieszenie w okolicy Cytadeli Warszawskiej 5 sierpnia 1864 w obecnym Parku Traugutta koło Fortu Legionów o 10 rano. Razem z nim stracono: Rafała Krajewskiego, Józefa Toczyskiego, Romana Żulińskiego i Jana Jeziorańskiego. Pierwszy krzyż i istniejący do dziś pamiątkowy głaz ustawiono tutaj już w 1916 r. Cztery lata później, o czym informuje napis na drugim kamieniu – pochowano tu pięć znalezionych w pobliżu czaszek.
29	5	URODZIŁ SIĘ BOLESŁAW WIENIAWA - DŁUGOSZOWSKI	22 VII 1881	W Maksymówce na Kresach przyszedł na świat doktor medycyny, kawalerzysta, adiutant Józefa Piłsudskiego, polski ambasador i niekwestionowana legenda II RP, gen. Bolesław Wieniawa-Długoszowski. Wspominając jego osobę wybitny poeta Marian Hemar pisał: ten człowiek, jak mało kto inny, był przez bogów obdarowany. Urodą i dzielnością, tężyzną zdrowia, nadmiarem sił żywotnych, fantazji i temperamentu. W towarzystwie Wieniawy było się w polu magnetycznym jego osoby – w polu magnetycznym jego wdzięku, swady, polotu i humoru, jego niespożytej energii, jego ochoty do życia, głodu życia.
29	6	POCIĄG PANCERNY „DANUTA”	17 VII 1920	"Danuta" została zdobyta przez powstańców wielkopolskich 16 lutego 1919 roku w bitwie pod Rynarzewem. W późniejszym czasie pociąg brał udział w walkach na froncie wschodnim. 17 i 18 lipca 1920 roku wspierał w walkach nad rzeką Łąb 63 i 64 pułk piechoty. Walczył też pod Żabinką i nad Bugiem. Następnie wziął udział w walkach grupy mjr. Nowickiego. We wrześniu 1939 był uzbrojony w 2 haubice 100 mm, 2 armaty 75 mm i 22 ckm-y. Od wiosny 1939 roku „Danuta” była przydzielona do Armii Poznań.
29	7	PRZEKAZANIE SZTANDARU SIŁOM POWIETRZNYM	16 VII 1941	W Swinderby w Wielkiej Brytanii gen. Władysława Sikorskiego dokonał przekazania Polskim Siłom Powietrznym sztandaru wykonanego dla nich i poświęconego w okupowanym Wilnie. Jedną z umieszczonych na nim dywiz brzmiała Bóg Honor Ojczyzna. Materiały do uszycia sztandaru były potajemnie sprowadzane m.in. z III Rzeszy, a on sam został przemycony do polskich żołnierzy w Wielkiej Brytanii za pośrednictwem japońskiego poselstwa w Berlinie.
29	8	POWSTAJE PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA FILMOWA	16 VII 1948	Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna w Łodzi wywodzi swe początki z pomysłu kształcenia operatorów filmowych w szkole artystycznej. Pierwszym rektorem uczelni aktorskiej (która nosiła wtedy miano Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie z siedzibą w Łodzi) był wybitny polski twórca teatralny Leon Schiller.
29	9	URUCHOMIENIE ZEGARA NA ZAMKU KRÓLEWSKIM	19 VII 1974	Dokładnie o godzinie 11:15 na Wieży Zygmuntońskiej odbudowywanego Zamku Królewskiego w Warszawie ponownie drgnęły wskazówki zegara, które zatrzymały się o tej samej godzinie 17 września 1939 roku w wyniku niemieckiego bombardowania.

29	10	PREZYDENT ALEKSANDER KWIAŚNIEWSKI PODPISAŁ TEKST KONSTYTUCJI	16 VII 1997	Prace nad tym najważniejszym aktem prawnym RP trwały od roku 1989 i wynikały z konieczności stworzenia nowego podstawowego dokumentu państwowego, dopasowanego do sytuacji, w jakiej znalazła się Polska w efekcie zmian zapoczątkowanych pod koniec lat 80. Obowiązująca wówczas wciąż Konstytucja PRL z 1952 r. była już aktem prawnym wewnętrznie niespójnym z uwagi na liczne zmiany i poprawki tam wprowadzane, a tym samym przestała spełniać swoją rolę.
29	11	Na taśmie życia - historia polskiej kinematografii	xx xx xxxx	Temat dowolny dotyczący polskiej kinematografii
30	1	BITWA WARSZAWSKA 1656 ROKU	28 VII 1656	Pierwszy dzień bitwy, 28 lipca 1656, przebiegł po myśli Jana Kazimierza - oddziały szwedzkie i brandenburskie bezskutecznie atakowały okopane stanowiska polskiej piechoty i artylerii, po czym były odrzucane atakami kawalerii. Ta ostatnia nie była jednak w stanie wyrządzić dużych szkód przeciwnikom. Ponieważ bitwa rozpoczęła się około 17, walki zakończono po dwóch-trzech godzinach.
30	2	ODSIECZ WIEDEŃSKA	29 VII 1683	Król Jan III Sobieski przybył z Wilanowa do Krakowa, gdzie oczekiwał na ostateczną mobilizację i koncentrację wojsk koronnych przed wyruszeniem pod oblegany przez armię turecką Wiedeń.
30	3	GETTO WARSZAWSKIE – ADAM CZERNIAKOW POPEŁNIA SAMOBÓJSTWO	23 VII 1942	Adam Czerniakow, przewodniczący Judenratu, popełnił samobójstwo. W liście pożegnalnym napisał: „Żądają ode mnie, bym własnymi rękami zabijał dzieci mego narodu. Nie pozostaje mi nic innego, jak umrzeć”.

30	4	GETTO WARSZAWSKIE – UTWORZENIE ŻOB	28 VII 1942	Utworzono Żydowską Organizację Bojową (ŻOB) z Mordechajem Anielewiczem jako komendantem.
30	5	GETTO WARSZAWSKIE – OBÓZ ARBEITSLAGER WARSCHAU	23 VII 1943	Niemcy na ul. Gęsiej zakładają obóz koncentracyjny (Waffen-SS Konzentrationslager Warschau lub Arbeitslager Warschau) z więźniami zatrudnianymi do prac przy grabieniu ruin getta dla pozyskania surowców dla niemieckiej maszyny wojennej.
30	6	HISORIA PRZEMYSŁU – POWSTAKE POLSKI MONOPOL NAFTOWY (DZIŚ ORLEN)	26 VII 1944	Utworzona została instytucja, której zadaniem było zabezpieczenie infrastruktury naftowej zniszczonej w wyniku długotrwałych działań wojennych oraz okupacyjnych i rozpoczęcie działalności dystrybucyjnej. W październiku tego samego roku utworzono organizację której nadano nazwę Polski Monopol Naftowy, po czym jeszcze tego samego miesiąca została ona zmieniona na Państwowe Biuro Sprzedaży Produktów Naftowych.
30	7	HISTORIA PRZEMYSŁU – POWSTANIE KGHM	28 XII 1959	28 grudnia 1959 decyzją ministerstwa przemysłu ciężkiego powołano Zakłady Górnicze „Lubin” w budowie, przekształcone w 1961 r. w Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi, który miał zająć się wydobywaniem i przetwórstwem miedzi wydobytej z tych złóż. Jednocześnie wcielono w skład KGHM dwie kopalnie miedzi w Sudetach ze starego zagłębia miedzionośnego (zamknięte w 1973 – „Lena” i w 1987 – „Konrad”).
30	8	ZMARŁ ZBIGNIEW HERBERT	28 VII 1998	Polski poeta, eseista, dramaturg, twórca cyklu poetyckiego „Pan Cogito”, autor słuchowisk; pośmiertnie odznaczony Orderem Orła Białego. Z wykształcenia ekonomista, prawnik i filozof.
30	9	Powstanie Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ)	27 VII 1999	Narodowy Fundusz Zdrowia został utworzony jako centralna instytucja finansująca opiekę zdrowotną w Polsce. NFZ odpowiada za finansowanie szpitali, lekarzy i programów profilaktycznych. Powstanie Funduszu było istotnym elementem reformy systemu ochrony zdrowia w Polsce po transformacji ustrojowej. Instytucja dba o dostępność usług medycznych dla obywateli i stabilność systemu. NFZ jest kluczowym organem administracji państwowej w dziedzinie zdrowia publicznego.

30	10	UMIERA EDWARD GIEREK	29 VII 2001	W Cieszynie zmarł Edward Gierek, działacz komunistyczny, wieloletni I sekretarz KW PZPR w Katowicach; w latach 1970–1980 I sekretarz KC PZPR. W Dekadzie lat 70-tych za rządów Edwarda Gierka powstało w Polsce tysiące fabryk, przedsiębiorstw i kombinatów.
30	11	RATYFIKACJA TRAKTATU AKCESYJNEGO do UE	23 VII 2003	Traktat akcesyjny został ratyfikowany przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego. Jak podkreślił, spełniają się marzenia wielu pokoleń Polaków, „którzy miejsce naszej Ojczyzny widzieli zawsze wśród państw demokratycznych i otwartych, szanujących prawa człowieka, budujących swoją pomyślność na przedsiębiorczości i aktywności obywateli”
31	1	URODZIŁ SIĘ JAN HENRYK DĄBROWSKI	2 VIII 1755	W Pierzchowcu w Małopolsce urodził się przyszły generał i symbol walki o niepodległość Jan Henryk Dąbrowski. Był jednym z najwybitniejszych dowódców Powstania Kościuszkowskiego. Po klęsce insurekcji rozpoczął formowanie Legionów Polskich na terenie Republiki Lombardzkiej. W 1806 roku był inicjatorem walk powstańczych, które zakończyły się powstaniem Księstwa Warszawskiego. Służył w trakcie wojny austriackiej w 1809 roku, kampanii rosyjskiej oraz podczas walk w Saksonii. Jego nazwisku zostało upamiętnione w polskim hymnie, a także wśród najwybitniejszych dowódców na łuku triumfalnym w Paryżu.
31	2	PIEŚŃ „BOŻE, COŚ POLSKĘ”	3 VIII 1816	Boże, coś Polskę – polska, katolicka pieśń religijna. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku konkurowała z Mazurkiem Dąbrowskiego o uznanie za hymn państwowy. Napisana pierwotnie na zamówienie wielkiego księcia Konstantego i na cześć cara, rychło przekształciła się w pieśń protestu i walki o niepodległość. Prawykonanie pieśni nastąpiło w Warszawie 3 sierpnia 1816 roku w imieniny „N. Cesarzowej Marii Teodorówny, matki najukochańszego monarchy naszego”
31	3	Zakład Sierot i Ubogich w Drohowyżu i historia hrabiego Stanisława Skarbka	1 VIII 1843	Instytucja dobroczynna Fundacji hr. Stanisława Skarbka, powołana w 1843, funkcjonująca od 1875, zapewniająca utrzymanie oraz kształcenie mieszkańcom Galicji z siedzibą pod Drohowyżem, obecnie na obszarze wsi Zakład. W 1939 w Zakładzie przebywało około 500 osób. Według szacunków do tego czasu Zakład opuściło około 3000 do 4000 wychowanków obojga płci. Miejsce nadal spełnia swą funkcję społeczną, do której zostało powołane.

31	4	URODZIŁ SIĘ WITOLD GOMBROWICZ	4 VIII 1904	W Małoszycach pod Ostrowcem Świętokrzyskim urodził się Witold Gombrowicz, prozaik, dramaturg, eseista, autor „Ferdynurka”, „Transatlantyku”, „Iwony, księżniczki Burgunda” oraz „Dzienników”. Senat RP ustanowił rok 2024 Rokiem Witolda Gombrowicza. „Witold Gombrowicz należy dziś nie tylko do najważniejszych twórców rodzimej literatury, ale pozostaje również jednym z czołowych inspiratorów współczesnej europejskiej myśli filozoficznej, społecznej i artystycznej. Jego dorobek od dziesięcioleci stanowi wizytówkę nowoczesnej polskiej kultury, jej uniwersalnego wymiaru i awangardowego potencjału”
31	5	UPADEK BRZEŚCIA	1 VIII 1920	Twierdza Brześć nad Bugiem, kolejna po Grodnie i Białymstoku kluczowa część obrony wschodnich krańców Polski przed nawałą bolszewicką, upada. Sytuacja strategiczna Polski staje się od tego momentu krytyczna.
31	6	UMIERA PISARZ JOSEPH CONRAD	3 VIII 1924	Józef Korzeniowski był synem pisarza Apollona Korzeniowskiego. Nie ukończywszy gimnazjum, wyjechał w 1874 do Francji i zaciągnął się na statek jako prosty marynarz. W 1894 osiadł w Anglii i poświęcił się pracy pisarskiej. Publikując na obczyźnie używał pseudonimu „Joseph Conrad”, który utworzył z imion: Józef i Konrad. Wybitna twórczość Korzeniowskiego pozostaje zjawiskiem odosobnionym w literaturze światowej, łącząc w sobie nurt romantyzmu z pozytywizmem, symbolizmu z impresjonizmem. Michał Choromański w tytule jednej z powieści nazwał Josepha Conrada „Słowackim wysp tropikalnych”.
31	7	STEFAN STARZYŃSKI ZOSTAJE PREZYDENTAM WARSZAWY	2 VIII 1934	Komisarycznym prezydentem Warszawy został związany z obozem piłsudczykowskim ekonomista, Stefan Starzyński. Jego rządy były okresem zaplanowanej, konsekwentnej i szeroko zakrojonej rozbudowy stolicy, która stała się nowoczesnym i przyjaznym mieszkańcom miastem. Podczas wojny obronnej we wrześniu 1939 r., jako komisarz cywilny przy Dowództwie Obrony Warszawy, pozostał wierny powierzonej mu misji do końca. Zagrzewając w codziennych audycjach radiowych rodaków do walki stał się głosem i symbolem broniącej swych praw Polski.
31	8	BOCHATER WOJNY AMERYKAŃSKO – JAPOŃSKIEJ	3 VIII 1944	Szeregowiec Franciszek Witek, osobiście likwidując kilka gniazd karabinów maszynowych wroga, poległ bohaterską śmiercią na wyspie Guam na Pacyfiku. Dwa lata później jego imieniem został ochrzczony amerykański niszczyciel „U.S.S. Witek”.

31	9	Krzysztof Kamil Baczyński	4 VIII 1944	Polski poeta czasu wojny. Starszy strzelec podchorąży Armii Krajowej, podharcistrz Szarych Szeregów, jeden z przedstawicieli pokolenia Kolumbów, w czasie okupacji niemieckiej związany z pismem „Płomienie” oraz miesięcznikiem „Droga”. Zginął w czasie powstania warszawskiego jako żołnierz batalionu „Parasol” Armii Krajowej.
31	10	GETTO WARSZAWSKIE – WYZWOLENIE OBOZU GĘSIÓWKA	5 VIII 1944	Żołnierze batalionu AK „Zośka”, w piątym dniu Powstania Warszawskiego, wyzwolili obóz „Gęsiówka”. Uwolniono 348 więźniów. 59 lat później batalion „Zośka” został uhonorowany przez Instytut Jad Waszem tytułem Sprawiedliwego wśród Narodów Świata.
31	11	Polski przemysł – powstaje PGE	2 VIII 1990	PGE to największa polska grupa elektroenergetyczna, która dostarcza prąd do domów, szkół i fabryk. Firma rozwija nowoczesne technologie, inwestuje w odnawialne źródła energii i dba o bezpieczeństwo energetyczne kraju. PGE pokazuje młodzieży, jak ważna jest energia w codziennym życiu i jak można łączyć pracę w dużej firmie z innowacją. To także przykład polskiej przedsiębiorczości w sektorze kluczowym dla całego kraju.
32	1	Umiera książę Konstanty Ostrogski	10 VIII 1382	Książę Konstanty Ostrogski, hetman wielki litewski, wojewoda trocki; w 1514 r. pod Orszą dowodzone przez niego oddziały polsko-litewskie zwyciężyły wojska moskiewskie.
32	2	UMIERA POSEŁ TADEUSZ REYTAN	8 VIII 1780	W rodzinnej Hruszówce zmarł nowogródzki poseł na sejm rozbiorowy, Tadeusz Reytan. Udając się w 1733 roku na sejmowe obrady do Warszawy został zobowiązany przez szlachtę do zdecydowanego sprzeciwu wobec próby zalegalizowania pierwszego rozbioru Polski. Powierzone zadanie wykonał. Był najdłużej protestującym posłem przeciw gwałtowi zaborców i nadużyciom zdrajców. Jego wizerunek w zbiorowej pamięci Polaków utrwalił mistrz Jan Matejko na słynnym obrazie zatytułowanym „Rejtan. Upadek Polski”.

32	3	URODZIŁ SIĘ ROMAN DMOWSKI	9 VIII 1864	W podwarszawskim Kamionku urodził się przyszły polityk, pisarz i mąż stanu, Roman Dmowski. Związał się z tworzącym się ruchem narodowym, którego został liderem. Jego założenia zawarł w pracy „Myśli nowoczesnego Polaka”. Podczas I wojny światowej zainicjował sformowanie Błękitnej Armii oraz stanął na czele Komitetu Narodowego Polski, który odważnie bronił interesów polskich na konferencji pokojowej w Paryżu.
32	4	URODZIŁ SIĘ KAZIMIERZ WIERZYŃSKI	7 VIII 1894	W Drohobyczu urodził się Kazimierz Wierzyński – poeta, prozaik, redaktor naczelny "Przeglądu Sportowego" i tygodnika "Kultura". Był złotym medalistą olimpijskim i skandrytą, którego wykłęła PRL.
32	5	LIST CHEŁMOŃSKIEGO DO WITKIEWICZA	10 VIII 1909	Chełmoński pisał w liście do Stanisława Witkiewicza następująco: „W niektórych studiach (chciałbym Ci je pokazać) szukałem słońca tego mocnego na Podolu i Ukrainie; pragnąłbym wynaleźć jaki sposób wyrażenia tych zamiarów, alem go jeszcze nie znalazł”. Istotną stroną twórczości Chełmońskiego jest jej forma. W dyskusjach na jej temat pojawiała się przede wszystkim kwestia koloru i waloru w jego obrazach. Zwracano zwłaszcza uwagę na słabe odczucie i odtwarzanie barw. Podkreślano, że Chełmoński nie był wyrafinowanym kolorystą. „Można zaryzykować twierdzenie, że na ogół tam jest dobry, gdzie trzyma się monochromii, gdzie gra tylko na paru klawiszach, gdzie ucieka od koloru i pełnego światła słonecznego do waloru dnia pochmurnego albo do księżycowego kontrastu.”
32	6	1 KOPMANIA KADROWA WKROCZYŁA NA TEREN KRÓLESTWA	6 VIII 1914	Wymarsz I kompanii kadrowej z Oleander Pierwsza kompania kadrowa przekroczyła granicę zaboru rosyjskiego i wkroczyła na teren Królestwa Polskiego w celu rozpoczęcia walki o wolność kraju. Z tej okazji jej dowódca Tadeusz Kasprzycki „Zbigniew” powiedział do swoich żołnierzy: Weszliśmy do Królestwa jako pierwszy od 1931 oddział wojska polskiego.
32	7	Utworzenie Białowieskiego Parku Narodowego	11 VIII 1932	Jest to najstarszy park narodowy w Polsce. Powstał na bazie wcześniejszego Rezerwatu Ścisłego utworzonego w 1921 r., który chronił najcenniejsze fragmenty Puszczy Białowieskiej. Głównym celem było zachowanie pierwotnego lasu nizinnego oraz ochrona żubra europejskiego, którego populację odtworzono po I wojnie światowej dzięki programowi hodowlanemu. Po II wojnie światowej park reaktywowano (1947), rozszerzając jego powierzchnię i wzmacniając ochronę ścisłą.
32	8	PRZEMÓWIENIE MARSZAŁKA RYDZA-ŚMIGŁEGO W KRAKOWIE	6 VIII 1939	W Krakowie z okazji 25. rocznicy wymarszu 1 Kompanii Kadrowej marszałek Edward Śmigły-Rydz wygłosił przemówienie, w którym powiedział: Gwałt zadawany siłą – musi być siłą odparty. Własną siłą stanowi własny żołnierz. Więc trzeba mieć żołnierza, który umie bić się i umierać za ojczyznę.

32	9	POLSCY OLIMPIJCZYCY – WOJCIECH FORTUNA	6 VIII 1952	Wojciech Fortuna - ps. „Mały”, przedsiębiorca, narciarz-skoczek, 19-latek, który zrealizował marzenia wielu pokoleń entuzjastów narciarstwa, pierwszy polski złoty medalista olimpijski zimowych igrzysk, który zdobył setny medal w historii polskiego olimpizmu – Sapporo 11 lutego 1972.
32	10	POLSCY OLIMPIJCZYCY – ANITA WŁODARCZYK	8 VIII 1985	We wczesnej młodości trenowała speedrower – w 1998 roku została mistrzynią Europy juniorów w rywalizacji drużynowej. Już podczas nauki w szkole podstawową zaczęła odnosić pierwsze sukcesy w lekkoatletyce kiedy to zwyciężyła w mistrzostwach województwa leszczyńskiego w czwórboju.
32	11	UMIERA KALINA JĘDRUSIK	7 VIII 1991	W Warszawie zmarła Kalina Jędrusik, aktorka, piosenkarka, niezapomniana artystka Kabaretu Starszych Panów, w którym śpiewała m.in. piosenki „S.O.S”, „Bo we mnie jest seks”, „Zmierch”, „Ciepła wdówka na zimę”, „Nie, nie, nie budźcie mnie”; odtwórczyni ról w filmach „Ziemia obiecana”, „Lekarstwo na miłość”, „Jutro premiera”, „Jowita” i „Upał”.
33	1	Kolumna 3-go Maja w Leonpolu (Białoruś)	18 VIII 1791	W lesie, tuż przy biegnącej rzeką Dźwiną granicy Białorusi i Łotwy, stoi niezwykła pamiątka przeszłości. Jest nią pomnik w formie kolumny upamiętniający Konstytucję 3 Maja, ustawę regulującą ustrój prawny Rzeczypospolitej Obojga Narodów, przyjętą w 1791 r. podczas obrad Sejmu Czteroletniego.
33	2	BITWA POD SMOLEŃSKIEM 1812	17 VIII 1812	Rozegrała się dwudniowa bitwa pod Smoleńskiem. Oddziały polskie walczące u boku wojsk napoleońskich przełamały rosyjską obronę i jako pierwsze wdarty się do miasta.

33	3	POLSKA NAUKA - URODZIŁ SIĘ INŻYNIER STEFAN BRYŁA	17 VIII 1886	W Krakowie urodził się światowej sławy inżynier i teoretyk spawalnictwa, Stefan Bryła. Był wykładowcą na Politechnice Lwowskiej oraz Politechnice Warszawskiej, a następnie dziekanem tamtejszego Wydziału Architektury. Położył podwaliny pod zastosowanie spawania konstrukcji stalowych w budownictwie. Technikę tą zastosował m.in. przy budowie warszawskiego drapacza chmur Prudentialu, pierwszego na świecie spawanego mostu drogowego w Maurzycach oraz przy wznoszeniu wieżowców w USA. Był również posłem na sejm. Podczas okupacji został rozstrzelany przez Niemców za działalność konspiracyjną.
33	4	1 POWSTANIE ŚLĄSKIE	16 VIII 1919	W odpowiedzi na dokonaną dzień wcześniej przez niemieckie wojsko masakrę protestujących pracowników kopalni „Mysłowice” rozpoczęło się I powstanie śląskie. Walki toczyły się na terenach powiatów pszczyńskiego i rybnickiego oraz okręgu przemysłowego. Na czele powstańców stanął uczestnik I wojny światowej i komendant Polskiej Organizacji Wojskowej Górnego Śląska, por. Alfons Zgrzebnik. Zryw wobec przewagi niemieckiej trwał zaledwie kilka dni, ale zwrócił uwagę opinii światowej na sprawę śląską.
33	5	BITWA POD OSSOWEM	13 VIII 1920	Rozpoczęła się dwudniowa bitwa Wojska Polskiego z Armią Czerwoną pod Ossowem. Wśród żołnierzy broniących dostępu do Warszawy znaleźli się harcerze i uczniowie stołecznych szkół średnich. W trakcie zaciętych walk poległ m.in. ochotnik ks. Ignacy Skorupka. W wyniku bitwy zdołano nie tylko zatrzymać pochód bolszewików na Warszawę, ale również rozbić i zmusić do wycofania ich oddziały. Batalia ossowska była częścią bitwy warszawskiej nazywanej „cudem nad Wisłą”.
33	6	Święto Wojska Polskiego	15 VIII 1920	15 sierpnia w rocznicę Bitwy Warszawskiej 1920 roku, Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej obchodzą swoje święto. Ustanowione 30 lipca 1992 roku nawiązuje do tradycji II Rzeczypospolitej. Święto Wojska Polskiego jest wyrazem hołdu dla tradycji i dorobku polskiego oręża. Wojna 1920 roku zjednoczyła Polaków w sposób nadzwyczajny. Czując smak i znając cenę świeżo odzyskanej wolności, Rodacy stanęli murem w jej obronie.
33	7	Uderzenie znad Wieprza	16 VIII 1920	Rano Wojsko Polskie wyprowadziło znad Wieprza piorunujące kontruderzenie na tyły atakującej Warszawę Armii Czerwonej. Dzięki ofiarnemu wykonaniu przez żołnierzy wytycznych udało się w pełni zaskoczyć wroga. Za późno zarządzony odwrót Armii Czerwonej pozwolił na wejście na jej tyły i odcięcie od zaopatrzenia. Dzień ten był nie tylko przełomowym w bitwie o Warszawę, ale także w całej wojnie polsko-bolszewickiej.

33	8	FLOTYLLA PIŃSKA NA JARMARKU POLESKIM	15 VIII 1938	Defilada Flotylli Pińskiej na ostatnim Jarmarku Poleskim w Pińsku. W dniach 15. sierpnia - 4. września 1938 r. odbył się w Pińsku III Jarmark Poleski, zwany też Dniami Polesia. Była to doroczna impreza wystawowo-targowa, mająca na celu promocję Polesia. W nowoczesnych pawilonach, położonych nad rzeką Piną, swoje produkty prezentowali polescy rzemieślnicy i rolnicy oraz wystawcy z innych regionów Polski. Jarmarki uświetniała defilada Flotylli Pińskiej oraz występ marynarskiej orkiestry. III Jarmark Poleski był ostatnią taką imprezą zorganizowaną w Pińsku. Organizację planowanego na wrzesień 1939 r. IV Jarmarku Poleskiego, udaremnił wybuch II wojny światowej.
33	9	PRZEMIESZCZENIE POLSKIEGO WOJSKA DO TOBRUKU	18 VIII 1941	W Aleksandrii rozpoczęła się operacja przemieszczania konwojami morskimi Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich do oblężonego Tobruku. Polscy żołnierze po obsadzeniu pozycji strzegli ich aż do grudnia, kiedy to w wyniku własnego natarcia zdołali rozerwać pierścień oblężenia okalającego twierdzę. Polskie straty w bitwie o Tobruk wyniosły ponad stu poległych.
33	10	Epizod z Powstania Warszawskiego - ŚLUB	13 VIII 1944	13 sierpnia 1944 r. odbył się najstynniejszy ślub Powstania Warszawskiego. Tego dnia, sanitariuszka Alicja Treutler "Jarmuż" oraz plutonowy podchorąży Bolesław Biega "Pałak" powiedzieli sobie "tak"! Ślub odbył się w kaplicy urządzonej w podziemiach kamienicy przy ulicy Moniuszki 11. ♀ Pani Alicja miała prawie niemożliwy do zdobycia bukiet świeżych kwiatów, a za obrączki posłużyły im kółka od firanek. 🕊 Ich małżeństwo trwało 75 lat dając nam wszystkim przykład trwałej i pięknej miłości!
33	11	Strajk w Stoczni Gdańskiej 1980	14 VIII 1980	W akcie solidarności ze zwolnioną kilka dni wcześniej członkinią Wolnych Związków Zawodowych Anną Walentynowicz pracownicy Stoczni Gdańskiej rozpoczęli strajk. Inicjatorem protestu był Bogdan Borusewicz. Akcja strajkowa rozszerzyła się na inne zakłady, w wyniku czego powołano Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, na czele którego stanął Lech Wałęsa. Protestujący zyskali wsparcie kościoła. Fala strajków, która ogarnęła cały kraj zmusiła komunistyczne władze do ustępstw i podpisania historycznych porozumień ze strajkującymi w Szczecinie oraz Gdańsku. Polskie społeczeństwo na oczach całego świata rozpoczęło proces, który odmienił losy krajów bloku socjalistycznego.

34	1	INSUREKCJA W WIELKOPOLSCE	20 VIII 1794	Znajdująca się pod pruskim zaborem Wielkopolska przystąpiła do Insurekcji Kościuszkowskiej. Pierwsze, nocne walki zakończyły się zdobyciem przez Powstańców Brześcia Kujawskiego. Ważną konsekwencją prężnie rozszerzającego się zrywu wolnościowego było zmuszenie pruskiej armii do przerwania oblężenia Warszawy i cofnięcia się do Wielkopolski. Jednocześnie naczelnik gen. Tadeusz Kościuszko wsparł Wielkopolan poprzez wysłanie na ich teatr walk bitnego korpusu gen. Jana Henryka Dąbrowskiego.
34	2	NACZELNY KOMITET NARODOWY	16 VIII 1914	W Krakowie utworzony został przez wszystkie galicyjskie ugrupowania polityczne Naczelny Komitet Narodowy (NKN), będący "najwyższą instancją w zakresie wojskowej, skarbowej i politycznej organizacji zbrojnych sił polskich". Na jego czele stanął dr Juliusz Leo. Pod patronatem NKN zaczęto tworzyć Legiony Polskie.
34	3	GENERALNE GUBERNATORSTWO WARSZAWSKIE	24 VIII 1915	Niemcy utworzyli Generalne Gubernatorstwo Warszawskie. Na jego czele stanął gubernator Hans von Beseler.
34	4	REJON UMOCNIONY HEL	21 VIII 1936	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Ignacy Mościcki wydał dekret o utworzeniu Rejonu Umocnionego Hel. Przeprowadzone na tym obszarze prace fortyfikacyjne zaowocowały podczas kampanii obronnej 1939 roku. Bohaterscy obrońcy Helu jako ostatni na wybrzeżu opuścili swoje stanowiska dopiero 2 października.
34	5	TEATR KONSPIRACYJNY W KRAKOWIE	22 VIII 1941	W Krakowie przy ulicy Komorowskiego zapoczątkował swoją działalność, kierowany przez Mieczysława Kotlarczyka, konspiracyjny Teatr Rapsodyczny.
34	6	Jam Saheb Digvijaysinhji - Dobry Maharadża	xx VIII 1942	Jam Saheb Digvijaysinhji, władca niewielkiego księstwa Nawanagar w Indiach, w 1942 roku uratował 740 polskich dzieci ocalałych z radzieckich obozów pracy. Gdy wszystkie państwa, w tym Brytyjczycy, odmówiły przyjęcia sierot, Maharadża sprzeciwił się potężnym i otworzył swoje porty oraz serce. Zapewnił dzieciom opiekę, jedzenie, lekarzy, edukację i dom w Balachadi, tworząc „małą Polskę” w Indiach. Dzięki jego odwadze dzieci przeżyły wojnę, odzyskały dzieciństwo i godność, a po latach stały się lekarzami, nauczycielami i artystami. Jego czyn pokazuje, że jedno otwarte serce potrafi zmienić świat.

34	7	Młodzi poznaniacy - Błogosławiona Piątka	24 VIII 1942	Poznańska Piątka (błogosławieni wychowankowie oratorium) – pięciu młodych wychowanków Salezjańskiego Oratorium świętego Jana Bosko w Poznaniu. Podejrzewani przez gestapo o przynależność do tajnej organizacji politycznej zostali aresztowani w dniach 21 i 23 września 1940 roku, a potem więzieni w Poznaniu, Wronkach, Berlinie i Zwickau. Działali w konspiracji. Zostali wykryci i oskarżeni o zdradę stanu jako zdrajcy Trzeciej Rzeszy. Uwięziono ich, ponieważ byli liderami katolickiej młodzieży. W więzieniu zachowali spokój i niespotykaną pogodę ducha. 24 sierpnia 1942 roku zostali zgilotynowani.
34	8	ZDOBYCIE PASTY	20 VIII 1944	Około 2.30 w nocy rozpoczęła się jedna z najsłynniejszych powstańczych akcji bojowych. Żołnierze z Batalionu „Kiliński” wraz z drużynami kpt. Stefana Micha „Kmity”, kpt. Jerzego Skupieńskiego „Jotesa”, kpt. Józefa Pszennego „Chwackiego” oraz minerską drużyną kobiecą dr Zofii Franio „Doktora” przystąpili do ataku na silnie umocniony przez Niemców wieżowiec przedwojennej „Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej”, tzw. PAST-ę. Po kilkunastu dniach przygotowań i ponad 12 godzinach walki Powstańcy zajęli budynek biorąc do niewoli 115 jeńców i zdobywając dużo cennej broni.
34	9	NIEMCY WYSADZAJĄ PAWIAK	21 VIII 1944	Niemcy wysadzili w powietrze Pawiak oraz pobliskie więzienie dla kobiet - nazywane Serbią.
34	10	DYWIZJA PANCERNA GEN. MACZKA ZDOBYWA FALAISE	22 VIII 1944	Z okazji zakończenia bitwy pod Falaise Naczelny Wódz gen. Kazimierz Sosnowski wydał rozkaz do polskich żołnierzy, którzy w jej trakcie wzięli do niewoli ponad pięć tysięcy Niemców. W jego treści napisał: 1-sza Dywizja Pancerna pod wypróbowanym dowództwem gen. Maczka okryła się sławą na polach Normandii i odegrała wybitną rolę w wielkiej bitwie, która pozostanie w pamięci ludzkiej, jako jedna z najświetniejszych operacji wojennych ...
34	11	UMIERA AKTOR ADOLF DYMSZA	20 VIII 1975	W Górze Kalwarii zmarł Adolf Dymśa, aktor, reżyser, gwiazda polskiego kina i kabaretu; znany z filmów „Antek Policmajster”, „ABC miłości”, „Dodek na froncie”, „Paweł i Gawel”, „Sportowiec mimo woli”, „Skarb”, „Nikodem Dyzma” i „Cafe pod Minogą”.
34	12	Europejskie Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego	21 VIII 2013	Europejskie Centrum Muzyki w Lusławicach powstało jako instytucja edukacyjna i koncertowa poświęcona twórczości Krzysztofa Pendereckiego. Centrum organizuje warsztaty, koncerty i festiwale muzyczne, promując kulturę i muzykę klasyczną w Polsce i za granicą. Instytucja kształci młodych muzyków i umożliwia kontakt z wybitnymi artystami. Architektura i akustyka sal koncertowych pozwala na organizację wydarzeń na najwyższym poziomie. Centrum stało się jednym z najważniejszych punktów muzycznych w regionie Małopolski.

35	1	TURCY ZDOBYWAJĄ KAMIENIEC	27 VIII 1672	Po 10-dniowej walce broniony przez nieliczną polską załogę Kamieniec Podolski skapitulował przed 120-tysięczną armią turecką. Rzeczpospolita utraciła twierdzę na 27 lat.
35	2	ZMACH NA WONLARLARSKIEGO	27 VIII 1906	Organizacja PPS postanowiła przeprowadzić zamach na rosyjskiego generalnego gubernatora Warszawy. Zamach doszedł do skutku i Nikołaj Wonlarlarski pożegnał się z życiem.
35	3	WOJNA POLSKO-BOLSZEWICKA - ZDOBYCIE BOBRUJSKA	28 VIII 1919	1 Dywizja Strzelców Wielkopolskich i 1 Pułk Ułanów Wielkopolskich zdobyły Bobrujsk. W akcji brało udział 20 polskich czołgów. W czasie walk Polacy wzięli do niewoli 500 bolszewickich jeńców, zdobyli 2 działa, kilkanaście karabinów maszynowych, 5 kuchni polowych, 35 wagonów kolejowych i znaczną liczbę karabinów z amunicją. Poległych polskich żołnierzy pogrzebano wokół „Kopca Dowborczyków” na terenie bobrujskiej twierdzy. Wycofujące się oddziały rosyjskie zniszczyły mosty, uniemożliwiając pościg i udały się w kierunku na Żłobin i Rohaczew, ostrzeliwując miasto ze wschodniego brzegu rzeki Berezyny. Aby zapobiec ostrzałowi Bobrujska polskie oddziały utworzyły przyczółek na wschodnim brzegu Berezyny, z którego odpierały ataki bolszewickie i dokonywały wypadów na tyły nieprzyjaciela. W lipcu 1920 r. wojska sowieckie ponownie zajęły Bobrujsk.
35	4	PIERWSZE DOŻYNKI W SPALE - 1927	28 VIII 1927	W Spale odbyły się pierwsze uroczystości dożynkowe. W wydarzeniu tym wzięło udział około 10 tysięcy osób z całej Polski. W dożynkach uczestniczył ich inicjator, a także częsty gość i opiekun Spały, Prezydent RP Ignacy Mościcki. W II RP uroczystość zyskała cykliczny charakter. Po wojnie do tradycji prezydenckich dożynek w Spale powrócili Aleksander Kwaśniewski, Lech Kaczyński i Bronisław Komorowski.
35	5	ODPŁYNIĘCIE OKRĘTÓW POLSKICH DO ANGLII	30 VIII 1939	Polski Dywizjon Niszczycieli otrzymał zgodnie z decyzją marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza rozkaz wykonania planu „Peking”. W jego ramach w przededniu ataku III Rzeszy na Polskę, okręty ORP „Błyskawica”, ORP „Burza” i ORP „Grom” opuściły redę portu gdyńskiego i odpłynęły do Wielkiej Brytanii. Decyzja ta była podyktowana brakiem gwarancji ze strony sojuszników francuskich i brytyjskich udzielenia wsparcia polskiej flocie na Bałtyku. Polskie niszczyciele po rozpoczęciu konfliktu miały walczyć u boku brytyjskiej floty.

35	7	ZDOBYCIE GMACHU YMCA - 1944	2 IX 1944	Podczas Powstania Warszawskiego żołnierze z Batalionu „Miłosz” zdobyli niemiecką redutę przy ulicy Konopnickiej 6, gmach organizacji YMCA. Powstańcy już wcześniej kilkakrotnie próbowali opanować ten wcinający się w ich pozycje punkt oporu wroga. Ostatecznie sukces został osiągnięty na skutek omyłkowego niemieckiego bombardowania, które uszkodziło umocnienie barykadujące wejście do gmachu. Powstańcy wykorzystując moment osłabienia wroga przeprowadzili szturm i zajęli budynek. Była to jedna z ostatnich zakończonych zwycięstwem ofensywnych akcji podczas Powstania.
35	8	REALIA LAT 70 - STEFAN KISIELEWSKI	27 VIII 1977	Stefan Kisielewski komentując realia schyłkowych lat 70. XX wieku w PRL-u zapisał w swoim dzienniku: u nas kryzys gospodarczo-rynkowy, jakiego jeszcze nie było. Nie tylko już mięsa nie ma, ale i wielu innych rzeczy, na przykład kawy (w kawiarniach zbożowa), ciastek, mąki, czasem w ogóle najprostszych rzeczy. [...] jako tako normalny towar kupuje się za dewizy lub bony PKO w sklepach Peweksu albo też w nowo utworzonych sklepach specjalnych, gdzie wszystko jest, ale dwa razy droższe.
35	9	Polski przemysł – powstaje PGNiG – polski gigant gazowy	1 IX 1982	PGNiG, czyli Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo, to największy w Polsce koncern zajmujący się wydobyciem i dostawą gazu oraz ropy. Firma dostarcza energię do milionów domów i przedsiębiorstw, a także prowadzi badania nad nowymi źródłami energii. To przykład polskiej potęgi w sektorze paliwowym i gazowym, która łączy tradycję z nowoczesnymi technologiami. Historia PGNiG pokazuje, jak krajowa firma może wpływać na codzienne życie ludzi i rozwój gospodarki. Od 27 stycznia 2026 roku marka PGNiG jest zastępowana marką ORLEN.
35	10	POLSKA W NATO - LIST LECHA WAŁĘSY	1 IX 1993	Prezydent Lech Wałęsa w liście wystosowanym do Sekretarza Generalnego NATO stwierdził, że członkostwo w NATO jest jednym z priorytetów polskiej polityki zagranicznej.
35	11	Otwarcie Narodowego Centrum Badań Jądrowych w Świerku	1 IX 2011	NCBJ powstanie w wyniku połączenia Instytutu Problemów Jądrowych im. Andrzeja Sołtana (IPJ) i Instytutu Energii Atomowej POLATOM (IEA). Narodowe Centrum Badań Jądrowych będzie największym instytutem badawczym w kraju zatrudniającym ok. tysiąca pracowników. Osią badań będzie wykorzystanie promieniowania jonizującego zarówno powstającego w rozpadach promieniotwórczych jąder, jak i wytwarzanego w akceleratorach. Szczególnym zadaniem będzie wspieranie polskiej energetyki jądrowej.

36	1	BITWA POD ORSZĄ - 1514	8 IX 1514	Pod miejscowością Orsza na terenie województwa witebskiego 25-tysięczne wojska litewsko-polskie zatrzymały pochód blisko 40-tysięcznej armii moskiewskiej dowodzonej przez koniuszego Iwana Czeladnina. Hetman wielki litewski książę Konstanty Ostrogski zdołał przeprowadzić się przez Dniepr i ustawić rycerstwo do bitwy. W trakcie walki na prawym skrzydle wojsk Rzeczypospolitej jazda litewska przeprowadziła pozorowany odwrót wciągając wroga pod ogień piechoty i artylerii. W wyniku bitwy do niewoli trafiło prawie całe moskiewskie dowództwo i liczni bojarowie.
36	2	KORONACJA OBRAZU MATKI BOSKIEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ	8 IX 1717	Na Jasnej Górze biskup chełmiński Krzysztof Andrzej Jan Szembek dokonał uroczystej koronacji Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Podczas uroczystości użyto dwóch złotych koron, które specjalnie przekazał na ten cel papież Klemens XI.
36	3	POLSKA ORGANIZACJA NARODOWA	5 IX 1914	Na ziemiach Królestwa Polskiego, zajętych przez wojska niemieckie, Józef Piłsudski powołał Polską Organizację Narodową (PON), która nie podlegała Naczelnemu Komitetowi Narodowemu.
36	4	ZMARŁ STANISŁAW WITKIEWICZ	5 IX 1915	W Lovranie na półwyspie Istria zmarł architekt, malarz i teoretyk sztuki Stanisław Witkiewicz. Dziełem jego życia było stworzenie stylu zakopiańskiego, w którym zaprojektował m. in. wille „Koliba” i „Pod Jedłami”.
36	5	Zwycięstwo w zawodach Gordona Bennetta	4 IX 1933	Na organizowanych w Chicago międzynarodowych zawodach Pucharu Gordona Bennetta piloci Zbigniew Burzyński i Franciszek Hynek zakończyli po ponad 38 godzinach lot balonem SP-ADS „Kościuszko”. Wynik ten pozwolił Polakom po raz pierwszy w historii zdobyć pierwsze miejsce, w tym konkursie.

36	6	BITWA NAD BZURĄ 1939	9 IX 1939	Armie „Poznań” i „Pomorze” dowodzone przez gen. Tadeusza Kutrzebę rozpoczęły ofensywę, która przeszła do historii jako bitwa nad Bzurą. Była to jedyna do 1941 r. większa operacja zaczepna przeprowadzona przez wojska alianckie.
36	7	PRZEMÓWIENIE STARZYŃSKIEGO	9 IX 1939	W odpowiedzi na niemieckie propagandowe doniesienia o rzekomym błyskawicznym zdobyciu stolicy Polski, komisaryczny prezydent i komisarz cywilny przy Dowództwie Obrony Warszawy Stefan Starzyński w przemówieniu radiowym oznajmił: Wiemy z rozkazu gen. Czumy, że wojsko Warszawy nie odda. Warszawa to honor Polski.
36	8	SAMOSPALENIE RYSZARDA SIWCA	8 IX 1968	Na warszawskim Stadionie Dziesięciolecia podczas centralnych dożynek przy obecności partyjnych notabli, były żołnierz AK, Ryszard Siwiec dokonał samospalenia. Akt ten był formą sprzeciwu wobec agresji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację, w której wzięli udział również żołnierze Wojska Polskiego. Komunistyczne władze i media przemilczały ten dramatyczny protest. W 2012 roku przy Stadionie Narodowym w obecności ambasadora Czeskiej Republiki odsłonięto obelisk upamiętniający Ryszarda Siwca.
36	9	Program telewizyjny "SONDA"	8 IX 1977	W Telewizji Polskiej wyemitowano pierwszy odcinek programu popularnonaukowego „Sonda”. Polski program popularnonaukowy emitowany na antenie TVP1 od 8 września 1977 do 29 września 1989, prowadzony przez Zdzisława Kamińskiego i Andrzeja Kurka, a współtworzony przez Marka Siudyma oraz przez kilka lat przez Tomasza Pycia. Według dostępnych zapisów powstało 488 odcinków (w tym 19 specjalnych). Program został przerwany 29 września 1989 roku z powodu śmierci obu prowadzących, którzy zginęli w wypadku samochodowym pod Raciborzem.
36	10	I KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”	5 IX 1981	W Gdańsku rozpoczęła się pierwsza tura I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”. Na terenie hali „Olivia” zgromadziło się blisko 900 delegatów w celu wyboru przewodniczącego, którym został Lech Wałęsa, oraz ustalenia programu działania. Postulowano m.in. demokratyzację życia, a także wprowadzenie systemu rynkowego. Zjazd był kulminacyjnym wydarzeniem pierwszego okresu „Solidarności”.

36	11	Polski przemysł – powstanie PKN ORLEN	7 IX 1999	PKN ORLEN to największy polski koncern energetyczny, który powstał w 1999 roku po połączeniu dwóch znanych państwowych firm – CPN i Petrochemii Płock. Jego korzenie sięgają 1945 roku, kiedy powołano CPN do dystrybucji paliw w całym kraju. Dziś Orlen to nie tylko rafinerie i stacje benzynowe w Polsce, ale też projekty w całej Europie Środkowo Wschodniej. Firma stale inwestuje w nowoczesne technologie, paliwa ekologiczne i stacje szybkiego ładowania aut elektrycznych. To świetny przykład, jak polska firma może stać się globalnym graczem i pokazać, że innowacje i energia idą w parze z historią kraju.
37	1	KONFEDERACJA BARSKA	10 IX 1770	Konfederacja barska: rozpoczęła się obrona Jasnej Góry przed wojskami rosyjskimi.
37	2	KOPIEC KOŚCIUSZKI	15 IX 1820	Uroczyste rozpoczęcie usypywania kopca Kościuszki na wzgórzu św. Bronisławy w zachodniej części Krakowa.
37	3	Polski przemysł - powstaje fabryka Boryszew	xx xx 1911	Boryszew narodził się w 1911 roku jako fabryka sztucznego jedwabiu w Sochaczewie, ale z czasem rozwinął działalność na chemikalia, metalowe części i elementy motoryzacyjne. W latach 90. przeszedł prywatyzację, a następnie dynamicznie się rozrósł dzięki in

37	4	Premiera filmu "Paweł i Gawel" 1938	15 IX 1938	Paweł i Gawel – polski film komediowy z 1938 roku w reżyserii Mieczysława Krawicza. Tytuł nawiązuje do bajki Aleksandra Fredry, jednakże akcja filmu odbiega od literackiego pierwowzoru. Z filmu tego pochodzi popularna kołysanka Ach, śpij kochanie ze słowami Ludwika Starskiego, wykonywana przez duet Bodo–Dymsza. Film opowiada o perypetiach dwóch sąsiadów – sprzedawcy kolonialnego Gawła Pawlickiego (Adolf Dymsza) oraz Pawła Gawlickiego (Eugeniusz Bodo), wynalazcy dwupentodowej czterooktidowej heterodyny z podwójnym napędem, automatycznym magnoskopem i telesynchronizacyjno-magnetycznym dynamo z przeciwwzanikową eliminacją fal, potocznie zwaną radiem. Chcąc rozreklamować swój wynalazek, Paweł udaje się do Warszawy, gdzie spotyka Gawła. Tam Paweł zakochuje się też w skrzypaczce Violetcie (Helena Grossówna), zmuszonej udawać "cudowne dziecko", o czym Paweł nie wie.
37	5	OBRONA WIZNY - 1939	10 IX 1939	Obrona Wizny – bitwa, która rozegrała się w dniach 7–10 września 1939 roku w rejonie Wizny, na północny wschód od Łomży[1]. Bitwę tę określa się mianem Polskich Termopil. O świcie 10 września do ataku ruszyli ponownie Niemcy i ostatni padł schron kpt. Raginisa na Górze Strękowej. W trakcie walki przy polskim schronie pojawił się niemiecki parlamentarzysta, stawiając Raginisowi ultimatum, że albo bunkier się podda, albo polscy jeńcy wzięci w czasie bitwy zostaną rozstrzelani. Wobec faktu, że większość obrońców była w różnym stopniu ranna, a amunicja była na wyczerpaniu, po godzinie namysłu Raginis rozkazał swoim żołnierzom opuścić schron, a sam rozerwał się granatem.
37	6	Polscy lotnicy w Bitwie o Anglię	15 IX 1940	W lotniczej bitwie o Anglię wzięło udział 144 polskich pilotów, walczących zarówno w polskich dywizjonach myśliwskich i bombowych, jak i w jednostkach brytyjskich – 29 z nich poległo w czasie walk. Między lipcem a październikiem 1940 roku polscy lotnicy zestrzelili 170 samolotów przeciwnika, a 36 poważnie uszkodzili. Polscy piloci myśliwscy walczący w bitwie o Anglię zapisałi niezwykle chlubną kartę w dziejach naszego lotnictwa. Szczególnie udanym okazał się dzień 15 września 1940 roku, kiedy lotnicy nad Wisłą strącili łącznie aż 26 maszyn Luftwaffe.
37	7	DEKRET PKWN	13 IX 1944	W Lublinie Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego wydał odezwę do samotnie walczącej od blisko półtora miesiąca powstańczej Warszawy. W jego treści wbrew prawdziwym planom Sowietów kłamliwie napisano: Chwila wyzwolenia bohaterskiej Warszawy jest bliska. Kończą się Wasze męki i cierpienia. Niemcy drogo zapłacą za krew przelaną i ruiny Warszawy. [...] Toczy się nad Wisłą decydujący bój. Pomoc nadchodzi! Wytężcie wszystkie siły! Wytwarzajcie!
37	8	PREMIERA KOMEDII „SAMI SWOI”	15 IX 1967	Odbyła się premiera czarno-białej komedii obyczajowej „Sami Swoi”. Film został wyreżyserowany przez Sylwestra Chęcińskiego. W role głównych bohaterów, Kargula i Pawłaka, wcielił się Władysław Hańcza oraz Wacław Kowalski. Ze względu na swoją niesłabnącą popularność film w 2000 roku został poddany koloryzacji.

37	9	UMIERA MELCHIOR WAŃKOWICZ	10 IX 1974	W Warszawie zmarł Melchior Wańkowicz, pisarz, dziennikarz, reportażysta, twórca haseł reklamowych i publicysta, uważany za jednego z najwybitniejszych twórców polskiej literatury XX wieku, autor zbiorów reportaży „W kościołach Meksyku”, „Opierzona rewolucja”, wielkiego sprawozdania z pola bitwy „Bitwa o Monte Cassino” oraz powieści „Ziele na kraterze”.
37	10	Powstaje polska firma GRYCAN	xx xx 1992	Firma założona przez Zbigniewa Grycana, który w latach 80. kupił lodziarnię „Zielona Budka”. Rozwinął ją w sieć lodziarni oferujących lody rzemieślnicze i produkty lodowe. Marka „Grycan – lody od pokoleń” jest znana w całej Polsce i znów stanowi przykład
37	11	POLSKA W NATO – ROZPOCZĘCIE ROZMÓW AKCESYJNYCH	16 IX 1997	Rozpoczęły się rozmowy akcesyjne pomiędzy NATO a Polska. Po stronie NATO rozmowy prowadził zespół składający się z przedstawicieli Sekretariatu NATO i Dowództwa Sił NATO w Europie (SHAPE), na czele z Zastępcą Sekretarza Generalnego NATO do spraw politycznych Klausem - P. Klaiberem. Stronę polską reprezentował zespół pod przewodnictwem Podsekretarza Stanu w MSZ, Andrzeja Towpika. Pierwsza runda rozmów akcesyjnych RP-NATO poświęcona była głównym zobowiązaniom politycznym zawartym w Traktacie Północnoatlantyckim.
38	1	POWSTANIE CHMIELNICKIEGO - BITWA POD PIŁAWCAMI	23 IX 1648	Pod Piławcami rozpoczęła się 3-dniowa bitwa z Kozakami – jedna z największych klęsk w dziejach oręża polskiego, zakończona ucieczką Polaków. Skutki klęski pod Piławcami były dla Polski opłakane – połączone wojska Chmielnickiego i Islam Gireja ruszyły w głąb Rzeczypospolitej docierając bez przeszkód pod Lwów i Zamość. Polska utraciła na kilka lat kontrolę nad znacznymi obszarami Podola i Wołyń.
38	2	ZŁOTÓWKA KRAKOWSKA	18 IX 1833	Sejm Wolnego Miasta Krakowa uchwalił prawo wybitcia własnej monety – złotówki krakowskiej, która weszła do obiegu w 1835 r.

38	3	ROZPOCZYNA SIĘ BITWA NAD NIEMNEM	20 IX 1920	Była to ostateczna klęska bolszewików w wojnie 1920 roku. Ich oddziały, choć wciąż zdecydowanie przeważające liczebnie nad Polakami, były już zdemoralizowane i pozbawione najlepszych jednostek, które zostały zniszczone w bitwie warszawskiej i podczas odwrotu. Nad Niemnem Sowieci stracili około 40% swoich sił, spośród wszystkich zaangażowanych w bitwę. Polacy stracili niespełna 10 tys. zabitych i rannych, bolszewicy ponad czterokrotnie więcej. Nad Niemnem zażegnane zostało na wiele lat zagrożenie ze strony radzieckiej.
38	4	BUDOWA PORTU W GDYNI	22 IX 1922	Po długich debatach Sejm PR przyjął ustawę w sprawie budowy „portu morskiego przy Gdyni na Pomorzu”. Port w Gdyni był to dla młodego Państwa Polskiego święty interes. Inżynier Tadeusz Wenda został głównym projektantem i kierownikiem budowy portu w Gdyni. Do 1937 r. wybudowano 12,5 km nabrzeży i 184 km torów.
38	5	UTWORZENIE KOP	17 IX 1924	Z inicjatywy Rządu RP utworzono Korpus Ochrony Pogranicza. Formacja ta miała za zadanie strzec wschodniej granicy naszego państwa. Powołano ją w odpowiedzi na nasilające się na terenie wschodnich powiatów II RP ataki grup terrorystycznych oraz dywersyjnych, których antypolską działalność wspierał i inspirował Związek Sowiecki. KOP miał również zwalczać szerzącą się w tym rejonie po I wojnie światowej przestępczość i pilnować szczelności granicy. Pierwszym dowódcą formacji został gen. Henryk Minkiewicz-Odrowąż. Żołnierze KOP wzięli udział w wojnie obronnej 1939 r. Jednym z nich był heroiczny obrońca Wizny, kpt. Władysław Raginis.
38	6	STEFAN ŻEROMSKI - "Przedwiośnie"	21 IX 1924	Stefan Żeromski ukończył pracę nad powiścią "Przedwiośnie". Stefan Żeromski (1864-1925) - "wielki moralista", "sumieni narodu" - jeden z najwybitniejszych pisarzy Młodej Polski. W swoich utworach ukazywał żarliwy patriotyzm, miłość do ojczystego kraju oraz wrażliwość na krzywdę społeczną.
38	7	UCIECZKA OKRETU ORP ORZEŁ	17 IX 1939	W nocy z 17 na 18 września 1939 załoga „Orła” przystąpiła do realizacji planu ucieczki z Tallinna, gdzie był internowany i rozbrojony. Przygotowaniami do tej operacji kierował por. Andrzej Piasecki. Polskim marynarzom udało się wyprowadzić w pole Estończyków.
38	8	BOHATERSKI EPIZOD OBRONY WARSZAWY	21 IX 1939	Strzegący dostępu do Warszawy 1. batalion 30. Pułku Strzelców Kaniowskich powstrzymał w rejonie wsi Placówka i Młocin zaciekle natarcia przeważających sił niemieckich. Wiążąc przez kilka godzin oddziały wroga umożliwił wojskom gen. Tadeusza Kutrzeby przebicie się do oblężonej stolicy. W trakcie krwawych walk poległ dowódca batalionu mjr Bronisław Kamiński, jego oficerowie oraz ponad 500 żołnierzy.

38	9	OŚWIADCZENIE PRYMASA WYSZYŃSKIEGO	20 IX 1953	Pięć dni przed swoim aresztowaniem przez komunistyczne władze, kardynał Stefan Wyszyński w warszawskiej Bazylice Serca Jezusowego powiedział: gdy będę w więzieniu, a powiedzą wam, że Prymas zdradził sprawę Bożą – nie wiercie! Nigdy nie zdradziłem i nie zdradzę sprawy Kościoła, choćbym miał za to zapłacić życiem i własną krwią. [...] Gdyby mówili, że Prymas stchórzył – nie wiercie! Nigdy nie byłem tchórzem. Wolałbym zginąć, niż stchórzyć. Gdyby mówili, że Prymas działał przeciwko Narodowi i własnej Ojczyźnie - nie wiercie! Kocham Ojczyznę więcej od własnego serca i wszystko, co czynię dla Kościoła, czynię dla niej.
38	10	URODZIŁ SIĘ GRZEGORZ MARKOWSKI	23 IX 1953	W Józefowie pod Warszawą urodził się wokalista, frontman rockowego zespołu Perfect, Grzegorz Markowski. W trakcie swojej wieloletniej kariery występował również w grupach Watabah, Victoria Singers (później przemianowanej na Vox), zespołach Hazard oraz Samolot, a także nagrał płyty „Kolorowy telewizor” i „Markowski & Sygitowicz”. Jego głos słychać m.in. w głównych tematach muzycznych seriali „07 zgłoś się”, „W labiryncie” i „Ekstradycja”.
38	11	ODSŁONIĘCIE POMNIKA POWSTAŃCÓW WIELKOPOLSKICH	19 IX 1965	W Poznaniu, na terenie Parku Izabeli i Jarogniewa Drwęskich odsłonięto Pomnik Powstańców Wielkopolskich. Monument w formie obelisku ozdobionego płaskorzeźbami i towarzyszących mu dwóch postaci powstańców zaprojektował rzeźbiarz Alfred Wiśniewski. W 1988 r. przed pomnikiem dodatkowo zbudowano plac apelowy.
39	1	KAZANIA SEJMOWE PIOTRA SKARGI	27 IX 1597	Traktat polityczny w formie kazań, wydany w 1597 roku. Kazania Skargi zawierają najważniejsze postulaty dotyczące reformy państwa, skierowane są przeciw ideom reformacyjnym. Skarga optuje za silną władzą królewską, która ma być gwarantem prymatu kościoła katolickiego. Optuje za ograniczeniem roli sejmu na rzecz senatu. Krytykuje szlachecką anarchię i egoizm oraz bezkarność za grzechy, takie jak zabójstwo i ucisk chłopów..
39	2	BITWA POD KIRCHOLMEM	27 IX 1605	Stosunkowo niewielkie siły hetmana polnego litewskiego Jana Karola Chodkiewicza, liczące mniej niż 4 tys. ludzi, pokonały doskonale wyposażoną i trzykrotnie liczniejszą armię szwedzką, dowodzoną osobiście przez króla Karola IX Wazę. Chodkiewicz odniósł błyskotliwe zwycięstwo okupione niewielkimi stratami (ok. 100 żołnierzy). Szwedzi stracili ponad połowę swej armii, w tym kilku dowódców, ich straty szacuje się na ok. 7-8 tys. ludzi

39	3	1 ROZBIÓR POLSKI - RATYFIKACJA	30 IX 1773	Sejm zwołany przez zaborców w Warszawie, przy proteście trzech posłów: Tadeusza Rejtana, Samuela korsaka i Stanisława Bohuszewicza, ratyfikował traktaty rozbiorowe.
39	4	URODZIŁ SIĘ CYPRIAN KAMIL NORWID	24 IX 1821	W wsi Laskowo Głuchy koło Wyszkowa przyszedł na świat jeden z polskich wieszczów narodowych Cyprian Kamil Norwid. W wieku 21 lat opuścił kraj i całe swoje dorosłe życie tworzył na obczyźnie. Jego twórczość wymykała się z przyjętych kanonów i wyprzedzała swoje czasy. Choć najczęściej kojarzony jest z poezją to jego działalność miała znacznie szersze ramy. Tworzył jako prozaik, dramaturg, rzeźbiarz, malarz i rysownik.
39	5	„LALKA” BOLESŁAWA PRUSA	29 IX 1887	W warszawskim dzienniku „Kurier Codzienny” ukazał się pierwszy odcinek „Lalki” Bolesława Prusa. Wydrukowanie całości powieści zajęło blisko dwa lata. W wersji książkowej „Lalka” została wydana dopiero w 1890 r. Ukazała się nakładem wydawnictwa Gebethner i Wolff.
39	6	BITWA NAD NIEMNEM	26 IX 1920	Zakończyła się sześciodniowa bitwa nad Niemnem. W planach bolszewickich batalia ta miała stać się decydującym ciosem zadaniem oddziałom Józefa Piłsudskiego. Wojska polskie uprzężyły jednak ruch wroga, dzięki czemu zdobyły Grodno i doprowadziły do finalnego rozbicia bolszewickich armii. Była to ostatnia wielka bitwa wojny polsko-bolszewickiej. Jej wynik znacznie wzmocnił pozycję Polski podczas rokowań pokojowych w Rydze.
39	7	Premiera filmu „Dwie Joasie” 1935	25 IX 1935	Zabawne perypetie młodej pracownicy biura, która z ponętnej kobiety napastowanej przez szefa przemienia się w rozczochaną brzydulę. Joasia (Jadwiga Smosarska) szuka pracy. Pragnie ją jednak znaleźć, wykorzystując jedynie swoje zawodowe kompetencje. Dlatego reaguje nerwowo na niewyszukane zaloty i aluzje kolejnych pracodawców. Chcąc się wreszcie uwolnić od tego typu krępujących sytuacji, charakteryzuje się na prawdziwą "paskudę". Kiedy poznaje nowego szefa - przystojnego mecenasa Roberta Rostalskiego (Franciszek Brodniewicz) - zaczyna żałować swej pochopnej decyzji.
39	8	SŁUŻBA ZWYCIĘSTWU POLSKI	27 IX 1939	W oblężonej przez wojska niemieckie stolicy, na dzień przed jej kapitulacją, powołano struktury Służby Zwycięstwu Polski. Na jej czele stanął gen. Michał Tokarzewski-Karaszewicz. Celem organizacji było kontynuowanie walki z najeżdżącą metodami konspiracyjnymi. Stworzone w ten sposób załóżki zbrojnego ramienia Polskiego Państwa Podziemnego zostały niebawem przemianowane na Związek Walki Zbrojnej, a w lutym 1942 roku na Armię Krajową.

39	9	ANTONI BARANIAK – ARESZTOWANIE	25/26 IX 1953	Został aresztowany razem z prymasem Wyszyńskim. Osadzono go w Areszcie Śledczym na Mokotowie. Tam przez 3 lata poddawany był brutalnemu śledztwu przez oprawców z Urzędu Bezpieczeństwa. Był m.in. 145 razy przesłuchiwany, niekiedy po kilkanaście godzin, zrywano mu paznokcie, przetrzymywano przez wiele dni bez ubrania w lodowatej, pełnej fekaliiów celi. Mimo okrutnych tortur nie dał się złamać i nie obciążał prymasa, na czym zależało komunistycznym służbom. Uzyskanie takich zeznań umożliwiłoby wytoczenie Stefanowi Wyszyńskiemu procesu o zdradę państwa i działalność kontrrewolucyjną.
39	10	Polski przemysł - powstaje COMARCH	30 XI 1993	Comarch został założony 30 listopada 1993 roku przez Janusza Filipiaka w Krakowie i od początku tworzył oprogramowanie dla firm i banków. Wyobraźcie sobie świat pełen programistów i projektantów IT, którzy dzięki kodowi zmieniają sposób, w jaki pracujemy i żyjemy. Comarch pokazuje, że od małego start-upu można stworzyć globalną firmę, obsługującą klientów na wielu kontynentach. W filmie ciekawie byłoby pokazać proces powstawania gier, aplikacji czy systemów bankowych – to prawdziwa technologia przyszłości. To inspiracja, że kreatywność i komputer w rękach młodego człowieka mogą zmienić świat.
39	11	Cmentarz w Montmorency – nekropolia niezwykłych postaci pod Paryżem	xx xx xxxx	Największa polska nekropolia we Francji, nazwana też panteonem polskiej emigracji. Współcześnie zachowało się w Montmorency 276 grobów, co stanowi znaczącą część wszystkich koncesji na tym niewielkim cmentarzu. Od sprowadzenia w 1856 roku zwłok zmarłego w Stambule Adama Mickiewicza i przeniesienia z Père-Lachaise szczątków jego żony Celiny, cmentarz Montmorency stawał się z upływem czasu namiastką panteonu narodowego emigracji.